

MEEUWEN EN HUISVUILEN HOE PAKKEN ONZE NOORDERBUREN DIT PROBLEEM AAN?

Gelezen op 9 augustus 2005 in een 'kwaliteitskrant': "Meeuwen vallen badgasten aan: afval van kusttoeristen lokt agressieve vogels". In de zomermaanden zijn er wel vaker berichten te lezen over meeuwen - veelal Zilvermeeuwen - die overlast veroorzaken. Meeuwen zijn zeer behendig in het openscheuren van afvalzakken. Aangezien niet overal het afval in goed afgesloten containers aangeboden wordt, geeft het meeuwen de kans om deze voedselresten te onderzoeken. Gevolg: veel rommel blijft op straat achter tot ergernis van gemeentepersoneel en lokale bewoners.

Daarom gingen het Coördinatiepunt Duurzaam Kustbeheer en het Vlaams Instituut voor de Zee (VLIZ) op zoek naar mogelijke tips en remedies om deze vorm van ongemak zo veel mogelijk in te perken. In Nederland, een land dat gekenmerkt wordt door een populatie van zilvermeeuwen die ettelijke keren groter is dan de Belgische populatie (zie onder), worden meeuwen en de hinder die ze veroorzaken al van oudsher bestreden. Wij legden voor dit artikel dan ook ons oor te luisteren bij de Nederlandse kustgemeentes, die reeds langer ervaring hebben met deze materie.

	België	Nederland
Lengte Kust	65 km	523 km
Aantal broedparen Zilvermeeuw (2004)	2300	65.000

Vergelijking tussen Nederlandse en Belgische kust voor wat betreft de lengte van de kustlijn en het aantal broedparen Zilvermeeuw in 2004 (bron: Grote Rede 12: 'Meeuwen: echt een probleem?')

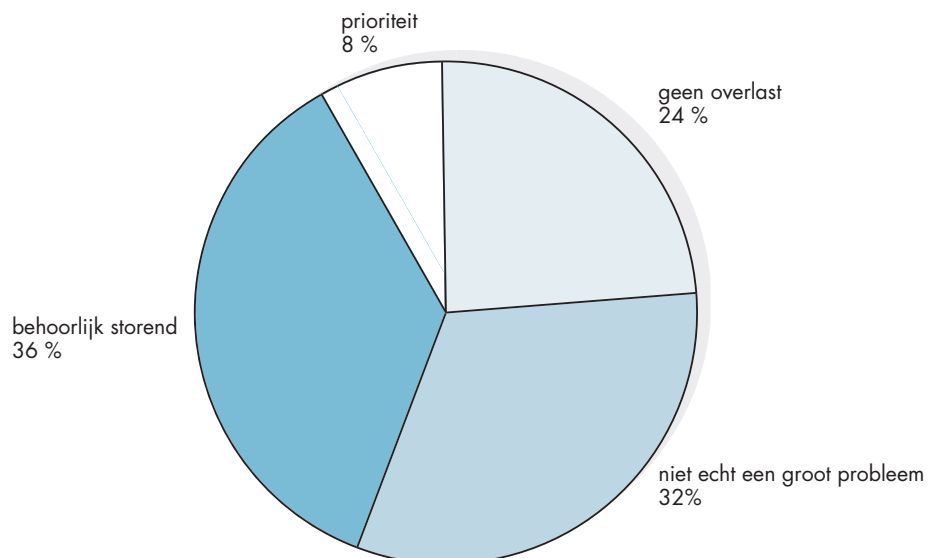
Ernstige overlast in de Nederlandse kustgemeentes?

Op basis van een enquête bij de Nederlandse kustgemeentes onderzochten we in eerste instantie hoe ernstig de meeuwenoverlast in Nederland is. Uit de antwoorden van 25 gemeentes kwam naar voor dat 57% van de kustgemeentes geen echte overlast door meeuwen ervaart, 42% vond dat de overlast een prioriteit was of behoorlijk stoorde (zie figuur). Meer dan twee derde (68%) van de ondervraagde kustgemeentes ondervindt het meeste hinder van meeuwen die

DD

Niet iedereen heeft het zo begrepen op meeuwen. Vooral in de zomermaanden zijn er wel vaker berichten te lezen over meeuwen die overlast veroorzaken. Om te achterhalen hoe bijvoorbeeld best kan worden omgesprongen met meeuwen die vuilniszakken openscheuren, gingen het Coördinatiepunt Duurzaam Kustbeheer en het Vlaams Instituut voor de Zee te rade bij Nederlandse kustgemeentes. Die hebben immers al veel langer ervaring met deze vogels dan onze kustgemeentes

Meer dan de helft (56%) van de bevroegde Nederlandse kustgemeentes ervaren de overlast veroorzaakt door meeuwen als 'geen probleem' of 'niet echt een groot probleem'. De overige 42% vinden het wel een prioritair probleem of ervaren het toch minstens als 'behoorlijk stoorde'

afvalzakken openpikken en afval verspreiden, waardoor meer zwerfvuil op straat rondslingert. Andere vormen van overlast die worden waargenomen zijn: uitwerpselen van meeuwen die terechtkomen op pas gereinigde ramen of auto's en het nestelen op daken met als gevolg geluidsoverlast en geblokeerde dakgoten.

Van alle tijden en seizoenen?

Vaak wordt er gezegd dat er nu meer meeuwen voorkomen dan vroeger. Hoewel wetenschappelijke cijfers dit tegenspreken (zie o.a. nummer 12 van 'De Grote Rede', 'Meeuwen: echt een probleem': http://www.vliz.be/docs/groterede/GR12_meeuwen.pdf) vroegen we ons af of onze Nederlandse burens soms ook dit 'gevoel' hebben. Uit de rondvraag blijkt alvast dat dit niet het geval is (zie figuur): slechts 21% van de ondervraagde gemeentes ervaren nu meer overlast dan vroeger. De overige kustgemeentes merken geen verandering of ondervonden vroeger meer hinder dan nu.

Uit de enquête komt naar voor dat de kustgemeentes meer overlast opmerken in de zomer dan in de winter. Tien gemeentes ervaren meer problemen in de zomer, geen enkele gemeente meldde meer overlast in de winter, en 9 gemeentes gaven op dat het probleem zich 'gans het jaar' stelt. Toch blijkt uit wetenschappelijk onderzoek dat het aantal zilvermeeuwen niet wezenlijk verandert in de loop van het jaar. Het is mogelijk dat de hinder meer wordt opgemerkt in de zomer door de winkeliers en restaurantuitbaters die een propere straat willen. Voor de horeca is het zwerfvuil een doorn in het oog omdat ze zo dreigen klandizie te mislopen. In de zomermaanden is er ook meer huisvuil op straat te vinden. Dit is deels te wijten aan de vele vakantiegangers, die daarenboven soms niet precies weten waar en wanneer het huisvuil wordt opgehaald.

Nederlandse methoden tegen overlast

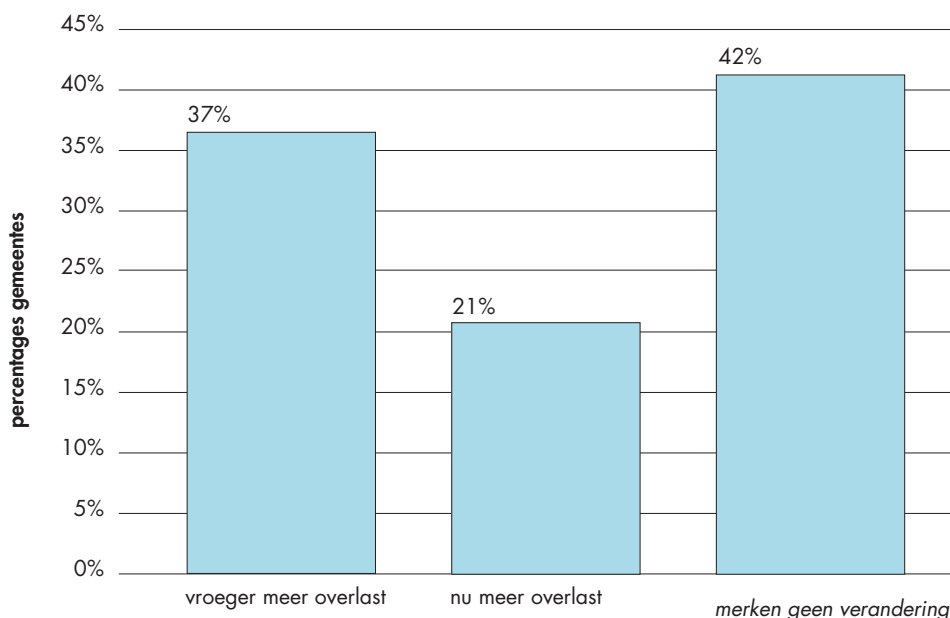
Eerst de succesvolle...

De Nederlanders hebben in het verleden verschillende technieken uitgeprobeerd om de overlast in te perken. En wat blijkt? De beste methoden zijn deze die de meeuwen de toegang tot huishoudelijk afval bemoeilijken.

Niet minder dan 63% van door meeuwen geplaagde kustgemeentes maakt gebruik van containers om deze vogels de toegang tot het huisvuil te ver-

DD

Uit een bevraging van Nederlandse kustgemeentes blijkt dat slechts 21% van de ondervraagde gemeentes nu meer overlast ervaren dan vroeger. De meerderheid ziet geen verandering of eerder een verbetering

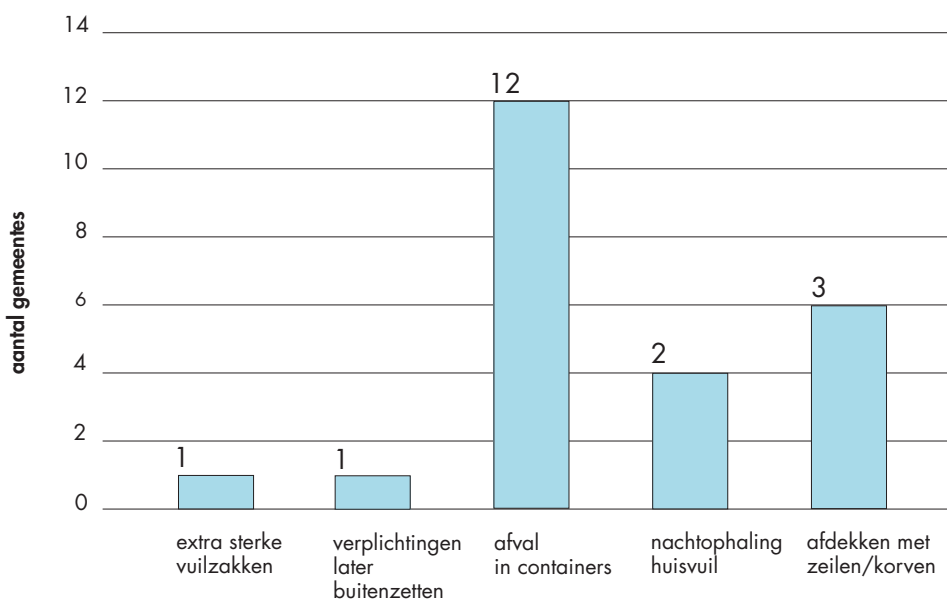
Wat niet of slechts tijdelijk helpt

Uit de bevraging blijkt al bij al weinig ervaring te bestaan met alternatieve technieken om meeuwen weg te houden van afval. Uit de beperkte ervaring met auditieve (met geluid) en visuele (met vormen en kleuren) afschrikmiddelen, zijn er geen aanwijzingen dat die op langere termijn succesvol zijn. Eén gemeente (Delfzijl: zie ook kadertje) heeft ooit geprobeerd met geluid meeuwen af te schrikken, maar deze techniek na één jaar stopgezet omdat er gewenning optrad bij de vogels.

Meeuwen actief bestrijden is - zonder speciale vergunning - niet alleen bij wet verboden, het blijkt ook weinig succesvol. In heel Europa heeft de zilvermeeuw een beschermde status in het kader van de Europese Vogelrichtlijn. De Zilvermeeuw is ook opgenomen in de Vlaamse 'Rode Lijst' van broedvogels. Dit heeft tot gevolg dat het doden van meeuwen bij wet verboden is. Vroeger is er wel legaal of illegaal aan actieve bestrijding van meeuwen gedaan, of werden eieren geschud en/of nesten weggehaald. De gemeente Den Haag probeerde ooit met valken en valkeniers de meeuwen te verjagen, maar met weinig of geen succes. De meeuwen kwamen terug zodra de valken en valkeniers waren vertrokken...

Een middelbare school in de gemeente Haarlem was het beu om steeds gestoord te worden door krijsende meeuwen die verzamelden op het dak van de school. De oplossing kwam vanuit de knutselles. Er werden levensgrootte neproofvogels gemaakt uit vliegerpapier. De nepdieren hingen via een touwtje en een stok vast op het dak en wapperden in de wind. De nepvogels zorgden aanvankelijk voor een goed resultaat, maar al snel trad gewenning op bij de meeuwen. Na een week of twee zaten er weer evenveel meeuwen op het dak van de school als voorheen.

DD De beste methoden om overlast door meeuwen in de vorm van rondslingerend afval en opengereten vuilniszakken te verminderen, is de toegang tot afval te bemoeilijken

Een bevraging van Nederlandse kustgemeentes geeft aan dat zo'n twee derde (63%) van door meeuwen geplaagde gemeentes gebruik maakt van containers om deze vogels de toegang tot het huisvuil te verhinderen. Ook het extra beschermen van vuilniszakken met zeilen en korven blijkt erg succesvol

hinderen. Ook het extra beschermen van vuilniszakken met zeilen en korven blijkt erg succesvol. De redenen voor het gebruik van een afvalcontainer voor het ophalen van huishoudelijk afval is vaak tweeledig. De containers stoppen de verspreiding van huisvuil door meeuwen. Maar vaak blijkt dat containers ook een geschikte inzamelmethode zijn voor het selectief ophalen van afval. Soms wordt zelfs per huis een minicontainer voorzien. Eén gemeente (Vlieland) kiest er zelfs voor om alle afval in containers in te

zamelen en geen zakken meer los aan te bieden. Verschillende kustgemeentes organiseren nachtelijke ophaalrondes zodat de tijdsparre tussen het buitenzetten en het ophalen van de vuilniszakken zo klein mogelijk blijft. Bovendien wordt de bevolking aangemoedigd om de vuilniszakken later buiten te zetten. Slechts één gemeente (Westland) maakt gebruik van extra sterke vuilniszakken en dit gedurende de zomermaanden.

De bevolking informeren

De hinder die meeuwen veroorzaken kan alleen bestreden worden door een goede samenwerking tussen inwoners, vakantiegangers en dagjestoeristen. Vaak vormen de bewoners en horeca-uitbaters de eerste schakel bij het oplossen van het probleem. Huisvuil in containers bewaren en buitenzetten vormt de beste garantie tegen meeuwenoverlast. Als er toch gewerkt wordt met plastic zakken is het belangrijk om huisafvalzakken zo goed mogelijk dicht te maken. Door huisafval in afvalzakken te doen, ze goed dicht te binden en ze net voor het ophaalmoment buiten te zetten, wordt de gelegenheid om de zakken open te pikken vermindert. Organisch afval, een belangrijke voedselbron voor meeuwen, wordt best uit de afvalzakken geweerd.

Thuiscomposteers zijn dus in het voordeel. Als er geen alternatief is voor het organisch afval, zorg dan dat etensresten eventueel dubbel verpakt worden. Ook van de toeristen wordt enige discipline verwacht. De vakantiegangers moeten op de hoogte worden gesteld van de reglementering rond ophaaldiensten.

De gemeenten dragen in deze problematiek een grote verantwoordelijkheid. Een stipte en regelmatige ophaling van restafval en het schoonhouden van een stad voorkomt voedselgelegenheden voor meeuwen. Nacht- of avondophalingen, waarbij het huisvuil pas 's avonds laat op straat wordt geplaatst, kunnen het probleem helpen oplossen. Bij het herinrichten van een straat of dijk kan een gemeente opteren om stevige, met deksel afgesloten vuilnisbakken te plaatsen.

Ook het sensibiliseren en voorlichten van de bewoners en bezoekers over het voorkomen en tegengaan van overlast is een belangrijk aandachtspunt. Vakantiegangers moeten weten wat de regels zijn betreffende het recycleren en

Alternatieve technieken zonder succes: enkele voorbeelden

In de gemeente Delfzijl was de meeuwenoverlast geconcentreerd nabij een stortplaats op anderhalve kilometer van de kust. Een gespecialiseerde firma probeerde de vogels te verjagen met geluiden van meeuwen in doodstrijd. Verder maakte men ook gebruik van lawaaierig vuurwerk, de zogenaamde 'gillende keukenmeiden'. Deze methode had een redelijk resultaat, zij het dat er na een half jaar gewinning optrad. Het is ook duidelijk dat deze vorm van bestrijding misschien occasioneel kan gebruikt worden voor een stortplaats of een vliegveld, maar niet geschikt is voor een bebouwde omgeving. De gemeente Sluis hoopte het probleem simpel te kunnen oplossen. Er was een gerucht dat de overlast verminderde als je de kleur van de vuilniszak veranderde, waarbij groene vuilniszakken de beste resultaten zouden geven. Prompt verving men alle blauwe vuilniszakken door groene. Jammer genoeg leverde ook dit experiment geen merkbare resultaten op. De proef was maar van korte duur. De reden hiervoor was dat men de gelegenheid kreeg om alle vuilniszakken met loshangende zakken te vervangen door afgesloten korbakken... waarmee het probleem definitief van de baan was!

DD

de ophaalregeling in elke kustgemeente. Dag- en weekendtoeristen moeten voldoende vuilnisbakken ter beschikking hebben om hun restafval in te kunnen achterlaten. Een mooi initiatief in dit verband is het aanleggen van drie ondergrondse containers in de gemeente Zeebrugge waar bewoners en bezoekers op alle tijden hun afval kwijt kunnen.

Samengevat

Ervaringen vanuit Nederlandse kustgemeentes tonen aan dat het probleem meest effectief kan worden aangepakt door gebruik te maken van rolcontainers en aangepaste vuilnisbakken. Hoewel containers misschien niet altijd even handig zijn in gebruik, zijn ze zonder discussie het meest effectief in het vermin-

deren van de overlast veroorzaakt door meeuwen in de buurt van afval. Een bijkomend pluspunt van containers is dat ze uitermate geschikt zijn voor het goed selecteren van afval. Andere wondermiddelen blijken er niet te bestaan. En zoals voor elk afvalprobleem blijkt ook in deze problematiek: beter voorkomen dan genezen. Of nog, de gelegenheid maakt de dief: geef de meeuwen niet de kans om afval te pikken.

Wilt u meer info over meeuwen en overlast?

In nummer 12 (december 2004) van 'De Grote Rede' verscheen het artikel 'Meeuwen: echt een probleem'. Dit artikel is te downloaden (http://www.vliz.be/docs/groterede/GR12_meeuwen.pdf) en bevat de bevindingen van een gemengde Belgisch-Nederlandse 'meeuwenexperten-meeting' op 8 oktober 2003 gehouden in de gebouwen van het Vlaams Instituut voor de Zee

Met dank aan KIMO en de gemeentes Ameland, Beverwijk, Bloemendaal, Borsele, Delfzijl, De Marne, Den Haag, Dongeradeel, Eemsmond, Goedereede, Harlingen, het Bildt, Hoek van Holland, Katwijk, Oostburg, Schiermonnikoog, Terneuzen, Texel, Vlieland, Vlissingen, Wassenaar, Westland, Westvoorne, Wieringen en Zandvoort.

Hannelore Maelfait en Kathy Belpaeme

DD

De hinder die meeuwen veroorzaken, kan alleen bestreden worden door een goede samenwerking tussen inwoners, vakantiegangers en dagjestoeristen